

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane pe-
tina enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 69.

Sreda 29. avgusta 1928.

Leto III.

Odprava vojne.

Z nekakim navdušenjem in nado je opazoval ves svet na zunaj tako lepo se glasečo parolo glede odprave vojne, ki se obeta s podpisom Kelloggovega mirovnega pakta v Parizu. Idealisti bi mislili, da je že nastopila nova doba zlatega mira.

Toda oglejmo se nekoliko po svetu.

Pred koncem vojne je razglasil predsednik Zedinjenih držav svojih štirinajst točk. Toda že ob sklepanju mira se diplomati in generali niso več ozirali na Wilsonove teze, marveč so sklepali mir povsem po interesih zmagovalnih velesil. Wilsonisma danes ni več.

Inicijatorji sedanjega mirovnega pakta so profesorji v Zedinjenih državah. In prvi politik, ki je pograbil za ameriško inicijativo, je bil Briand. Pakt je podpisala tudi Anglija, Japonska, Italija itd. Te in druge države so sodelovale pri sklenitvi mirovnega pakta, torej države, o katerih ne moremo nikakor trditi, da zbujaajo v nas zaupanje, da sklepajo ta pakt iskreno.

Pomislino samo. Vse države, ki so se doslej oglašale v debati o paktu, so nam govorile, da sprejeti pakt ne velja za samoočeno, da pakt ne more imeti vpliva na oboroževanje. Zakaj potem se sklepajo mirovni pakti? Ali ni to perfidija? Ali ni to norčevanje iz celega sveta?

Zedinjene države neprestano terorizirajo male države v Ameriki s svojo mornarico, zaslužujejo južne ameriške republike z dolarji in se oborožujejo. Anglija ima spor z Egiptom in Indijo ter z Zedinjenimi državami zaradi Egipta in Kitajske. Francija je najbolj militaristična država na svetu in se še dalje oborožuje, Italija in nje Mussolini, ki se ni upal iti niti v Pariz, venomer kaže imperijalistične namene, neprestano neti sovražstvo kakor da bi iskal umetnih povodov za vojno in bahala se pred svetom s svojim oboroževanjem, kakor bi bilo to največja humanistična čednost. Isto velja tudi za Japonsko, ki hoče s svojo vojsko zabraniti nacionalno zedinjenje na Kitajskem s tem, da ovi- ra Mandžuriji združevanje s Kitajsko.

To so znaki, to so simboli, ki kažejo, da je podpis mirovnega pakta komedija, pesek v oči vsem onim, ki jim je resnično na tem, da se odpravijo barbarske in roparske vojne.

Minilo je že deset let po vojni, toda kapitalistične države niso znale urediti državnih in gospodarskih razmer v pravcu sporazuma. Nasprotno, vedno več konfliktov se pojavlja, vedno hujši konflikti nastopajo med državami, ki socialnega položaja človeštva ne izboljšavajo, ampak poslabšujejo, in imperijalistična je psihoza vseh važnejših diplomatov kot zastopnikov kapitalizma, ki ne more voditi nikamor drugam kakor le v nove vojne.

Imenitna je pravzaprav poteza kapitalističnih diplomatov. Nam pripovedujejo o mirovnem paktu, ker človeštvo zahteva svetovni mir. Ustregli so tej želji s formalnim sklepom mirovnega pakta, toda razen tega so posebej sklenili, da hočejo imeti svobodne roke v obrambi in oboroževanju, ne da bi te svoje sklepe in dogovore objavili, zlasti Anglija in Francija.

Mirovni pakt torej v današnjih razmerah nima in ne more imeti prav nobene drugega namena, kakor pridobiti čas, da se kapitalistične države oborože v nadaljnje imperijalistične svrhe in proti delavskemu razredu. Ko bodo oborožene, bodo zopet vprizorile krvavo klanje, kadar se jim bo zdelo primerno.

Po vsem tem soditi, kar delajo, ni kaj drugega pričakovati. Taki so njih zahrbtni nameni.

Mi vemo, da je svetovni mir važno vprašanje. Mednarodni socialistični kongres v Bruslju je sicer mirovni pakt pozdravil, dasi od njega ne pričakuje mira. Socialistični kongres je pa naročil delavstvu, da ostane na stališču svetovnega mira in naj vodi z vso energijo boj proti vojni. Naglasil je kongres tudi, da delavski razred ne more pričakovati mira od kapitalističnih zastopnikov. Delavski razred mora vztrajati v boju proti vojni, boriti se za politično moč in oblast. Tedaj, ko bo sklenil delavski razred mirovni pakt in urejal socialne razmere, ko bodo delavski parlamenti pošiljali zastopnike na mednarodne konference, v svetovni parlament, takrat bo zagotovljen tudi svetovni mir. Prej ne.

V Parizu sklenjeni mirovni pakt nas torej samo opominja, da kapitalizem pripravlja nove, hujše vojne; mi pa moramo boj proti militarizmu in vojni ojačiti, v zavesti, da v kapitalistični družbi ne more biti trajnega mira.

Sodrug iz Graza v Mariboru.

Lansko leto je napravil pevski odsek pekov iz Maribora izlet v Graz in povabil graške sodruge, da jih posetijo v Mariboru. Na to povabilo so se letos odzvali, ravno en teden potem, ko je zopet petsto Mariborčanov bilo tako lepo in navdušeno sprejetih v Grazu. Javili so svoj prihod pevsko društvo pekovskih pomočnikov iz Graza, graško žensko pevsko društvo »Freiheit« in mnogo drugih sodrugov z zračnim županom s. Muhičem na čelu.

V soboto popoldne ob pol 6. uri se je izpel »Ljudskega doma« razvila dolga povorka z godbo in zastavami, telovadci, »detoljubci«, org. soc. omladine in ostalih društev, na kolodvor, da dostojno sprejme drage goste. Točno ob 18.20 je prispel vlak z 200 gosti. Obmejne oblasti so spočetka zastavo graških pevcev hotele depozirati na kolodvoru, ker ni bilo posebej zaproseno za dovoljenje, da se sme z razvito zastavo v mesto, vendar so na intervencijo poslanca s. Petejana končno to dovolile.

Pred kolodvorom je pozdravila goste večstoročlana množica mariborskih sodrugov in tudi ostalega občinstva z navdušenimi »Družnost« in »Freundschaft«-klici. Godba je zaigrala, pevška društva so odpele medsebojne pozdrave, otroci in sodružice so okitile goste s cvetjem, župan s. Muhiču so izročile krasen šopek rdečih nageljnov. Na improvizirani govorniški tribuni je nato pozdravil goste v imenu mariborskih sodrugov s. Eržen, v imenu mariborske občine je pozdravil graškega župana s. Muhiča in njegove tovariše podžupana g. dr. Lipold, kar je napravilo zelo ugoden utis, v imenu Delavske zbornice s. Čobal, v imenu Zveze živilskih delavcev s. Pretnar, v imenu mariborskih

socijalističnih kulturnih organizacij sodrug Močnik, v imenu socialističnega kluba občinskih svetnikov v Mariboru in kot proletarski zastopnik v oblatni skupščini pa s. Grčar. Govori so se vršili v slovenskem in nemškem jeziku. V imenu gostov iz Graza se je zahvalil za tako veličasten in ginstiv sprejem graški župan s. Vincenc Muhič, in je zlasti poudaril, da, ako imajo oni tam preko meje več pravic in več svobod, je to le zato, ker se avstrijski proletarijat zaveda, da je njegova moč le v zavednosti in absolutni solidarnosti in ne pusti omajati svojih vrst z intrigami in razkoli. Zato pravi, če hoče jugoslovanski proletarijat uživati iste pravice kakor proletarijat tam preko, potem mora najprej napraviti red v svojih lastnih vrstah. (Poslušalci so mu živahno pritrdjevali.) Prepričan sem, da bo Maribor pri tem vsem drugim za vzgled, pri čemur vedno lahko računamo na naše simpatije. Naši medsebojni odnosi bodo po teh obiskih še priskrnejši, kar naj prispeva k razorožitvi duhov in k mednarodni sponosti, kar bo najboljša garancija za svetovni mir.

Po teh govorih se je razvrstil po Aleksandrovi cesti ogromen sprevod, ki ga je spremljala ob obeh straneh nepregledna množica občinstva, ki je živahno mahala z robc in pozdravljala goste. Vsa okna hiš so bila polna glav. Dasi smo važni velikih sprevodov 1. maja in ob drugih prilikah, vendar je to presegalo vse meje.

Pred slavnostno okrašenim in razsvetljenim »Ljudskim domom« se je množica v mraku razšla, pevci so pa hiteli, da se pripravijo na slavnostni koncert v dvorani »Uniona«, ki se je začel ob pol desetih zvečer. (Konec prih.)

Macedonski veliki župan s sabljo in revolverjem nad Celjane.

V zadevi celjske afere, o kateri poročamo tudi pod dopisom iz Celja, je s. Petejan poslal na ministra notranjih zadev naslednjo interpelacijo:

Gospod minister!

V Celju se je dne 14. avgusta 1928 pri-
petil slučaj, ki Vam ga natančno po izjavi
prizadetih sporočam:

Dne 14. avgusta okoli 24. ure so šli iz gostilne »Branibor« proti domu po Mariborski cesti: K. L., F. D., V. D in A. V. V bližini gostilne »Wilson« so srečali društvo štirih dam in treh gospodov, med katerimi se je nahajal bivši komandant celjskega polka št. 39. in sedanji Veliki župan skopljanske oblasti Naumović. Pred gostilno »Wilson« stoječe dame je D. pozdravil z »dober večer«. Nato je ena izmed dam zaklicala dvakrat: »Jovo, Jovo!« Nič hudega sluteč sta šla K. in D. dalje, ko naenkrat prileti Veliki župan Naumović s potegneno sabljo za njima in neposredno za njim celjski prota g. Čudič — ki se je tudi nahajal v družbi z Naumovićem — ki je pravočasno preprečil udarec z golo sabljo. Nato je prota g. Čudič pozval K., da naj gre dalje, rekoč: »Samo idite.« To sta K. in D. tudi storila. Med tem je ostala družba Naumovića dohitela in mirila. Kljub temu pa je veliki župan Naumović pritekel za K. in ga je s sabljo v nožnici udaril preko stegna in hrbta ter mu prizadejal udarce, da bodo podpludke na stegnu glasom izjave srezkega zdravnika g. dr. Schwaba trajale okoli tri tedne.

V soboto ob pol 8. zvečer

v ljubljanskem Mestnem domu

JAVEN SHOD.

Poroča poslanec s. Petejan o političnem položaju v državi in obč. svet. s. Likar o gospodarstvu in ljubljanski občini.

Sodrug, sodružice udeležite se shoda!

V nedeljo ob 9. dopoldan

v salonu gostilne Konzumnega društva v Tržiču

JAVEN SHOD.

Poroča poslanec s. Petejan o političnem položaju.

Pred shodom bo svirala ljubljanska železničarska godba »Zarja«, ki bo ta dan v Tržiču.

Sodrug, sodružice, udeležite se shoda!

Proti nasilju.

Govor sodr. Petejana v Narodni skupščini dne 3. avgusta 1928 ob priliki debate o obtožbi ministra dr. Korošca. (Konec.)

Druga interesantna stvar, ki je pa nekoliko komična in ki tudi karakterizira razpoloženje teh gospodov, se je zgodila v Bosni. Imam dopis iz Drvara, ki jasno kaže, da tudi tam vlada žandar, da tudi tam tisti lokalni policaji brez vsakega kriterija in razuma, ne da bi psihološko preračunali, kake posledice bodo rodili njihovi dekreti, počenjajo stvari, ki nimajo nobenega smisla in pomena. Tam obstoji strokovna delavska organizacija tamošnje lesne industrije. Podjetje samo je dalo sedež tej organizaciji v svojih prostorih. Organizacija je napravila tablo. Bila je rdeča, imela je napis »Radniški dom«. Na sredi sta naslikani dve roki s kladivom, kakor na vseh štampiljkah delavskih organizacij. Ko so razobesili to tablo, so se okrajne oblasti tako razburile, da je načelnik dotičnega okraja, poverjenik ministra notranjih zadev,

s silo odstranil tablo z delavskega doma, češ, da je to komunistično in da je to hujškanje proti državi, česar meščani ne morejo prenesti. Ta slučaj je naravnost smelšen in prav dobro karakterizira smelost organov notranjega ministrstva, ki gredo tako daleč, da celo v imenu ministra in zakona postopajo proti delavskim organizacijam in delavcem, ki v tem slučaju niti najmanje niso bili obeleženi kot antirdržavni ali komunisti, temveč gre zgolj za strokovno organizirane delavce, ki streme za tem, da si zboljšajo svoj košček kruha ter skrajšajo delovni čas, ne pa da se bavijo z reševanjem političnih vprašanj.

To so konkretni slučaj, katere sem si dovolil navesti ob priliki te obtožbe v podkrepilo drugih navedb mojih tovarišev, da se pokaže, kako daleč smo pri nas še od tega, da bi imeli urejeno svobodo združevanja in zborovanja ter prostost pred zandari, in to povsod, zlasti pa v Vojvodini, Bosni in kakor vidimo v zadnjem času tudi že v sami Srbiji. Smatram, gospodje, da zabrajevanje shodov, bodisi javnih, bodisi strokovnih, absolutno ne more roditi dobrih sadov, ne more normalizirati razmer, pač pa taki zaključki rodijo samo nepotrebno razburjenje in pospešujejo druge cilje, ki so ravno nasprotni onemu, kar je imel dotični predstavnik oblasti pred očmi. Radi tega smatram, da je tembolj upravičena naša zahteva, ki jo stavljamo že leto za letom in za katero se neprestano borimo, da se nam da

popolna svoboda združevanja in zborovanja, da se da vsem slojem naše države možnost, potom javnosti ter svobodnega tiska

povedati, kaj hočejo, kaj mislijo in kako nameravajo zboljšati svoje razmere in svojo eksistenco. Toda dosedanji politični režimi

in tudi režim zadnjega časa je bil tak, da se ta svoboda ni dovoljevala, da se ni pospeševala, temveč naravnost omejevala. Iz kakšnih razlogov se je to godilo, si ne morem predočiti, reči pa moram, da sem mnenja, da je ravno ta politika ustvarila nerazpoloženje, ki danes vlada v naši politični javnosti, in utrla pot onim dogodkom, ki so se zgodili v naši državi v zadnjem času. Če bi bila naša notranja politika bolj svobodno umna in malo bolj gledala na psihološko razpoloženje mas, bi bile razmere v državi drugačne.

Pri tej priliki bi navedel še en slučaj, ki se je zgodil tudi v Sloveniji. Ta slučaj se sicer ne tiče striktno prepovedovanja shodov, pač pa se tiče dela pod okriljem notranjega ministra, in pokaže jasno, da tudi pri nas partizanska politika že prodira v državne urade, in da si nismo več sigurni ali se upošteva ono, kar velewa zakon, in da si nismo niti tako daleč sigurni, da bi lahko zaupali,

da posamezni podrejeni organi ne bodo sistirali zaključkov samega ministra notranjih del.

Pred nekoliko tedni je pri nas nek delavec dobil obvestilo, da je bil sprejet v državljanstvo. S tem obvestilom je bil tudi povabljen na glavarstvo, da tam položi državljansko prisego. Ko je prišel na glavarstvo se mu je povedalo, da ne bo zaprišežen. Na vprašanje, zakaj ne, se mu je odgovorilo, da zato, ker je v nekem mariborskem listu napadel nekega klerikalnega poslanca.

Torej, gospodje,

ker je v listu napadel klerikalnega poslanca, radi tega mu je bila prikrašana prisega.

Kaj je bilo na stvari? Dotični delavec je prošil za državljanstvo, mislim že 1. 1923. Pred nekoliko meseci je bila njegova prošnja odbita. Potem je ponovil prošnjo potom organizacije, in to pot je bila prošnja ugodno rešena. Priznati moram pri tej priliki, da so se v tem oziru razmere precej zboljšale. Nato je dobil od klerikalnega poslanca obvestilo, da je njegova prošnja bila ugodno rešena. S tem obvestilom se je podal v pisarno organizacije, ki je zanj napravila prošnjo. Organizacija je ta slučaj objavila v listu, češ da si dotični poslanec prisvaja zaslugi na tem uspehu, ki je pa v resnici nima. To je bilo že dosti,

da je veliko županstvo kasiralo akt ter pozvalo dotičnika na odgovornost, kako si upa napasti narodnega poslanca v časopisu.

Gospod minister notranjih zadev najbrž o tej stvari sploh ni bil obveščen. Radi tega ga moram obvestiti jaz, da se ne bo dalje razširjala tista bolezen, da bi se vodila taka

Modrih

je nekdanj slovelo v stari Grčiji po svoji modrosti.

Danes je le ona pridna gospodinja modra, katere izkoristi 7 prednosti, ki jih nudi

Schicht
Terpentin-
Milo s svojimi prednostmi

politika, posebno pa ne napram ljudem, ki niso ničesar zakrivali. Dovoljujem si apelirati na gospoda ministra, naj dela in gleda na to, da se v bodoče preprečijo take šikanje, ki zapuščajo za seboj samo razburjenje in nerazpoloženja v prizadetih krogih.

Teh par stvari sem hotel navesti, ker sem smatral za svojo dolžnost omeniti

krivice, ki so se godile delavskemu razredu, ne da bi se spuščal v druge stvari, za katere nimam zadostnih pozitivnih podatkov, da bi mogel prevzeti na sebe odgovornost za istinitost ali neistinitost svojih navedb.

Končam svoje kratke navedbe s zahtevo, da se politika notranjega ministrstva v bodoče zboljša in da se gleda na to,

da bo v tem ministristvu predvsem veljal zakon,

in ne partizanstvo. Samo na ta način boste mogli zahtevati in doseči zaupanje naroda v zakon, sicer pa boste široke mase uverili, da zakona ni, da je vse samo partizanstvo, korupcija in denar, in da

samo tisti ki se opira na partizanstvo, korupcijo in denar,

more do česa priti, da je le on pravi državljani, vsi drugi pa da so državljani druge vrste.

Iz teh razlogov izjavljam, da bom v znak protesta proti označenim politiki notranjega ministrstva glasoval za obtožbo. (Odobranje in ploskanje od strani opozicije.)

Širite naš list!

Hendersonov govor.

(Konec.)

To je najmanj, kar mora letošnje zborovanje Zveze narodov storiti; to je minimalni program praktičnega delovanja, ki ga mora imeti vlada izvršiti, da narodom, v katerih imenu govore, dokažejo svojo dobro voljo. Za to delo se mora odločiti ali pa morajo prevzeti težko odgovornost za napreden korak, ki utegne biti še mnogo usodnejši kakor lansko leto Coolidgejeva konferenca.

Če bodo to važno vprašanje še dalje zavlačevali, tedaj bodo izigrali bodočnost Zveze narodov.

Rast in razvoj Zveze narodov sta prišla na odločilno točko, in bodočnost bo od tega odvisna, ali bo prevladovala nad sklepi, ki se imajo izvršiti, modrost ali neumnost.

Seveda so še druge zadeve, s katerimi bi se letos bavila Zveza narodov. Zavrtni mora strahopetni napad fašistične vlade na pričetno gospodarsko delo. Gospodarski aparat, ki ga je svetovna gospodarska konferenca lani predlagala, zgraditi in utrditi. To je važno, in ravno tisti, ki so se sklicevali na mednarodni gospodarski in socialni program, ki ga zastopajo naše delavske stranke, razumejo prav dobro, kako važne utegnejo biti za nas mednarodne gospodarske ustanove. Obupni položaj premožarstva v Angliji je od mnogih samo en zgled, da je internacionalna akcija v vseh strokah nepogrešljiv sestavni del socialistične politike, ki jo hočemo izvesti.

Toda kakor so važna ta vprašanja, so trenutno v primeri z razoroženjem in vojno le malenkostna vprašanja. Sklep, ki ga bo napravila Zveza narodov o tem vprašanju, bo odločeval o obstoju ali koncu Zveze narodov. In vedno iznova se mora vladam dopovedovati, da mora sedaj ta stvar biti sklenjena. Sedaj imajo veliko zgodovinsko priliko, da pošast vojne uničijo.

Narodi sveta so naveličani krvi in bede preteklih dni. Oni imajo hrepenenje in voljo, da se napravijo ukrepi, ki prinesejo trajen mir; in če vlade to priliko zamude, potem

gorje jim! Potem bodo mrtvece vseh dežel ogoljufali, ki so dali svoje življenje v vojni, ki naj bi bila zadnja. Kdo bi mogel povedati, kdaj zopet pride zamujena prilika? Naj se spomnijo, da so oči narodov vsega sveta vrpte vanje in vedo naj, da jih bomo mi in naše stranke neusmiljeno klicali na odgovornost za vse, kar bodo storili v tej usodni uri.

Prihajam h koncu tega kratkega pregleda svetovnega položaja, tega poizkusa, da z našega skupnega socialističnega stališča obravnavam nekatera velika vprašanja mednarodne politike, ki se tičejo narodov. Pravim in ponavljam: z našega skupnega socialističnega stališča, zakaj vsaj je naša naloga, da na tem kongresu med seboj napravimo soglasje glede politike v internacionalnih vprašanjih, ki naj se po našem mnenju vodi po vseh deželah. In v isti meri, kakor naraščajo naše stranke po svoji moči, bo naša naloga vedno pomembnejša in bodo sklepi, ki katerim vodijo naše debate, vedno važnejši in upopolnejši. Pride čas, in pride kmalu, ko bodo socialistične delavske vlade v večjih med velikimi deželah na svetu prišle do moči. Potem bomo skupno korakali naprej k uresničenju naših idealov!

Morda nikdar prej v modernem svetu ni bilo javno mnenje toliko pred vladami. Nikdar prej niso bili narodi tako vneti za napredek, ki ga jim vlade prepovedujejo. Nikdar prej se vlade niso tako strahopetno unikale, dočim so jih narodi silili naprej. Niti naraščajoče splošno javno mnenje ni doslej moglo zlomiti sile konservativnih in birokratičnih tradicij in idej vlad. Le mi in mi sami zamoremo dati svetu pravega duha za mednarodno skupno delo. Mi edini smo, ki utegnemo zgraditi danes še na negotovih temeljih slovečo resnično zvezo narodov. In zato, ker to moremo, ker mi, in edino mi, vodimo politiko, ki pritisakajoči sili časa obljube izpolnjuje, zato stojimo v važnih vprašanjih svetovnega mira na pragu večjih zmag, kakor smo jih izvajali

doslej. Toda nadaljevati moramo boj proti silam, ki zastavljajo pot delavskim množicam, proti vsakršni obliki reakcije, dokler ne odpravimo razrednega gospodarstva in napravimo konec izkoriščanju. Na naših ramah je dolžnost, povesti delavski razred v državo

miru in svobode in tako pripravljati pot za socialistično družbo.

Po Hendersonovem govoru je pozdravil kongres Vandervelde v imenu belgijske delavske stranke.

Albanci imajo kralja.

Albanija meji na jugozahodu na našo državo, na Grško in na Jadransko morje. Ta zemlja je ob morju močvirna in se razteza v hribovje proti Jugoslaviji. Razmere so v Albaniji še patriarhalne, fevdalne. Dežela je silno zaostala. Vsekakor pa tvori Albanija važen teritorij, ki obvlada tam Jadransko morje. Novi kralj Skanderbeg III., prejšnji Ahmed beg Zogu, je že štiri leta diktator v Albaniji. Znal si je ob vsaki priliki poiskati zveze. Med vojno je bil avstrijakant, pozneje jugoslovanofil, zadnji čas pa je postal italofil, ker se je zavedal, da je Italija močna in da mu bo rada napravila osebne usluge, če ji dovoli oporišče v Albaniji. Italija gradi danes v Albaniji železnice, vežba vojsko, ima žan-

darmerijo, snuje industrijska podjetja itd. Seveda za take usluge je gospod Mussolini rad pomagal Ahmed Zogu, da si je posadil kraljevo krono na glavo. In izvoljen je bil kralj Skanderbeg III., pravijo, ne da bi povedali, koliko krvi je teklo, koliko emigrantov je v inozemstvu. Novi kralj je silno reakcionaren fevdalec. Albanija se je za krajšo dobo že enkrat pred petsto leti otresla turškega jarma. Pred vojno je pa tudi postala samostojna kneževina, ki ji je par let do vojne vladal bavarski oficir princ Viljem Wied. Ta je ob tej priliki protestiral, da se njega ne pokliče v Albanijo. Vsa zgodba se glasi nekoliko čudno, ko po toliki izpremembi v načinu vladavin zopet iščejo nove kralje.

Dnevne novice.

Obletnice usmrtitve Sacco-ja in Vanzetti-ja se spominja danes ves kulturni svet, ki še ni izgubil čuta človečnosti. Vsi narodi so lansko leto protestirali proti brutalnemu postopanju ameriške justice. Niso zalegli ne protesti najboljših ljudi sveta, ne protestna zborovanja, ne protestni štrajki, takozvana »pravica svobodne Amerike« je demonstrirala svojo okrutnost na dveh nedolžnih žrtvah. Samo tam kaže svojo navidezno humanost, kjer se zлага z njenimi računi. Zato je tudi Kelloggov protivojniški pakt, ki bo te dni podpisan v Parizu, samo tragična komedija in bridka ironija. Mi socialisti imamo zapisano na svojem praporu »Pravica« in »Bratstvo« in »Spoštovanje in svoboda slehernemu človeku«. Zato proč s smrtnimi obsodbami in proč z vojnami!

Radikali so nezadovoljni. Marko Trifkovič, podpredsednik radikalne stranke, je sporočil beograjski »Politiki«, da je radikalna stranka nezadovoljna s predsednikom Vukičevićem, ki je s svojo politiko povzročil spor s Hrvati ter zopet spravil v razgovor revizijo ustave. Tudi gospodarska politika Vukičevićeva je zavožena. Ta izjava dokazuje, da hočejo radikali žrtvovati svojega predsednika Vukičevića, če bodo dovolj močni, v prilog sporazuma s Hrvati. Seveda velja ta graja tudi za sedanjo Koroščevo vlado, ki ni nič drugega, kakor nadaljevanje Vukičevićevega režima. Sprico napetosti političnih razmer se utegne dr. Korošec držati kvečjemu do decembra, na kar mora priti do volilne vlade. Dr. Korošec je nastopal tudi glede na kemtskodemokratsko koalicijsko silno nerodno, domala po šolsko, kar za »politika« ni primerno. Zelim samo, da preneha sedanje stanje, in se čimprej razpišejo volitve.

Kelloggov mirovni pakt je podpisalo 15 držav v pondeljek. Pakt se predloži tudi drugim samostojnim državam v podpis.

Avtoriteta vlade je v nevarnosti zaradi kemtskodemokratske opozicije, zlasti pa zaradi delegacije na interparlamentarno konferenco v Berlin. Tako pripovedujejo slovenski klerikalni listi. Notranji minister in predsednik vlade dr. Korošec pa ugiha, se posvetuje z državnimi pravdniki in sodniki, katere kazenske paragrafe bi smel porabljati proti opoziciji. Torej zob za zob, na nož, če bo prilika. Tako si predstavljajo današnji vladinovi parlamentarno vlado. Avtoriteta parlamentarne vlade se pa s poostrovanjem političnih nasprotij ne varuje in ne pospešuje. Parlamentarna demokracija zahteva priznanje demokracije, upo-

števanje zahtev sporednih in tudi nasprotnih strank. Avtoriteta parlamentarne vlade torej hira na tem, ker krmilarji ne razumejo parlamentarne demokracije. Raje naročajo podrejenim organom, po katerih paragrafi naj opozicijonke traktirajo.

Deseturnik pri OUZD v Ljubljani. Preljeli smo: Sodrugi uredniki Čisto prav je, da ste v zadnji številki opozorili na to, da OUZD upeljuje na dan dežurne službe deseturnik. Pozabili pa ste zapisati, da velja to samo za uradnike C-kategorije, dnevničarje in služitelje. Toraj za one nameščence, ki so pri OUZD najslabše plačani, vsled česar morajo, samoobsebi umevno, največ delati. Vsi ti so Vam hvaležni, ker ste se dotaknili tega vprašanja in se zanje zavzeli. Povejte nam še to, ali ne more tako odredba imeti posledice v tem, da se bolnim delavcem s tem ravnanjem dokaže, da morejo delati kljub boleznim osem ur, ako nameščenci OUZD, ki so zdravi, lahko zdrže 10 ur.

Ločitev zakona med SDS in SLS napoveduje nedeljski »Slovenec«. Stvar ima naslednje ozadje: Klerikalci so v mestno hišo na Ahaceljevi cesti vselili skoro same svoje somišljenike, ki se pa radi previsokih najemnin buni in seveda selijo v cenejša stanovanja. Demokratom pa obenem očitajo, da so oni določili tako visoke najemnine, menda samo vsled tega, ker so vedeli, da bodo večino stanovanj zasedli klerikalci. Ta »špetir« dokazuje, da so medeni tedni klerodemokratske »poroke« minili. Treba samo še, da nevtoralno sodišče določi, kako se bo skrbelo za nezakonske otroke tega »zakona«, to je za »pufe«, ki jih je koalicijska delala z največjim veseljem.

V Ljubljani ne — pač pa v Nemčiji obstojajo skoro v vseh večjih mestih komunalne lekarne. Dolžnost socialno-političnega odseka bi bila, da se z zadevo peča in jo skuša »životvoriti«. Vsekakor bi občina, ako bi imela komunalno lekarno, izdala letno polovico manj za zdravila kot pa izda sedaj. Če je imel klerodemokratski konkubinat dovolj smisla za ustanovitev dveh kapelic v mestni ubožnici (ene v stavbi, druge na vrtu), naj ima še nekaj razumevanja za komunalno lekarno. Gospodje: Mens sana in — corpore sano — drugo je vse odveč!

Ali je Ogrska razorožila? Na interparlamentarni konferenci v Berlinu je povedal rumunski delegat, da Ogrska ni razorožila v smislu mirovnih pogodb, marveč ima točno še vedno 850.000 vojakov in vojno opremo zanje. Madžarska je tudi proti vsakršnim mirovnim pogodbam med srednjeevropski-

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

43

Starostno modre Leonove besede Sonji niso hotele v glavo. Spet se je zasmejala.

»Oh, za božjo voljo! Kam pa pridemo.«

»Tako je gospodična! Vprašajte Strindberga.«

»O, saj ga poznam, gotovo toliko, da lahko sodim. Pa ne vem, če je tako. Vi moški odvrčate vso krivdo na nas.«

»Nikakor. Vem, da so moški veliko krivi. Toda jaz si umijem roke. Kaj se mi je zgodilo v peti šoli. Na počitnicah. Igrali smo Meškovo »Mater«. Silvo je igrala vaša sošolka Milica. Ne maram je obrekovati. Povedal bom samo čisto resnico. Kakor se je zgodilo. Njen lant, ki je letos postal učitelj, saj ga poznate, je igral župnika. Pravili so, da sta navskriž. Radi nekega oficirja ali kadeta. Nisem se zanimal. On je bil režiser. Ona pa mu je kljubovala. Začela je z menoj koketirati. Reči moram, bila mi je simpatična. In tako se je začelo, dokler se nisva na veselici pobratila. Nato par nejasnih, hrepenečih kartic, ki so mi prinesle celo odgovor... nekaj tistih pogledov, ki jih ženske spuščate moškim, da jih nalimate nase... No in mislil sem, da bo šlo. Že ves čas iščem človeka s katerim bi se rad pogovoril, odkritosrečno, iz obraza v obraz, iz oči v oči, iz duše v dušo... Zakaj vem, koliko vprašanj je v meni, koliko trenutkov, ki mi minevajo prazni in pusti. Temu pravimo hrepenenje...«

Segla mu je v besedo.

»Lepše je hrepenenje od doseženega cilja...« Nekaj pikrega, žalostnega je bilo v njenih besedah. »Mogoče. Tako pravijo in pišejo pesniki. Toda jaz velikokrat nisem verjel v to. In tudi sedaj...« Malomarno je zamahnil z roko.

»Sedaj sem se že sprijaznil in ne hrepenim več. Hodim v plesno šolo, se učim tistih manir in zapeljeval bom dekleta kot delajo to drugi. Če je tako, pa naj bo tako.« Nato sta umolknila. Sonja ni odgovorila ničesar. Leo pa je v mislih tirjal odgovor, hotel je slišati besedo, vsaj besedico od človeka, kateremu je govoril iz duše.

»Zakaj molčite?« Pomislila je.

»Zdi se mi, da niste govorili resnice.« Leo se je zazrl na ulico, kjer je ugaševala plinska svetilka. Veter je pihal in sence hiš so se premetavale, mešala kot velike pošasti. Od stene do stene. Tudi s polkami je ropotalo. »SNEG bo kmalu...« Hotel je zakriti njene in svoje besede. Sonja se je prita-jeno nasmehnila. Pazil je na vsak njen gib, na vsak pogled, ki ga je skrivala, je pazil. Zakaj? »Vi se smejete. Zunaj pa je mraz!« Skušal je napeljati pogovor drugam. Neprijetno mu je postalo, da je toliko govoril, toliko pripovedoval, kakor da bruha iz sebe. Njen pogled ga je premočil. Tudi tiste njene samozavestne, odkritosrečne zbadljivke, povsem drugače izrečene, kakor pri mali, debeli Tilki, ki je bila zanj še vedno napihnjena gos, so ga pripravile do tega, da je govoril, kakor se pravzaprav ni govoril nikomur. Niti Matjažu. Njemu je povedal naravnost, v jezi. Njej je govoril s tihim hrepenenjem...

»Kaj pa vidva tukaj — tako na samem?« Tilka, ki je do sedaj stikala za odrom in se pogovarjala z

igralkami, je stopila k njima. »O, gospod Vuk me dobro zabava...«

»Pa vendar ne. Saj on je anti-fe-mi-nist! Haha!« Zlogovala je besedo, ki so mu jo prisodila dekleta že v dramatični šoli. Tudi tam se je postavljala s tem, da bere Strindberga in da ne veruje nobeni ženski nič. Ena izmed gojenk je nekoč rekla, da mu bo napravila antifeministično kokardo s črkama AF, tako da bo vsako dekle vedelo, koga se mora varovati. Mladostne šale...

Mislil, da bo ravno nasprotno. Gospodična Sonja se bo sedaj pritožila, zakaj si jo pustila pri takem pustežu kot sem jaz. To je bila vedno bolj priljubljena gesta pri njem. Zapostavljati sebe, imenovati se pusteža, neotesanca itd. Nekaj užaljenega je bilo v tem.

Vaja je končala. Odpravili so se domov. Na cesti niso govorili veliko. Leonu je bilo žal, da se je tako daleč spozabil. Stopal je sprva molče ob strani in pri hišnih vratih se je hladno, mrtvo poslovlil od Sonje. Tako je bilo namreč v resnici, kljub temu, da je proti domu postal zgovornejši. Nekaj bolejšega je bilo v njem. Za trenutek je mislil na zakotno ulico... Takrat, ko so šli čez glavni trg. »Tam so še. Gotovo. Lahko grem.« Pa ni šel. Hotel je popraviti, zabrisati sled svoje notranjosti. Zato se je šalil, zbadal malo Tilko, ki mu je krepko odgovarjala. Ko je vstopil doma v svojo sobo, se je zjezil. »Zakaj nisem šel?« Brat je spai in težko sopel. Leo se ni zmenil zanj. Sleklet se je hitro in se zaril v posteljo. Ni mu šlo v glavo, kako je mogel govoriti take sentimentalnosti. Spoznal je, da še ni trden v svoji novi veri, ki jo je sklenil v tisti noči po pogovoru z Matjažem.

mi državami, kakor tudi rumunski delegat in je tudi razvidno iz nje imperijalističnih gest, češ, da hoče vse dežele, ki jih je po vojni izgubila, zopet zavojevati.

Indija dobi ustavo? Vse stranke v Indiji so stavile zahtevo, da postane Indija angleški dominion. Po načrtu dobi ministrstvo, poslansko in gospodarsko zbornico, najvišji sodni dvor itd. Kraljevega namestnika predlaga Indija, potrdi ga angleški kralj. Kaj bo rekla Anglija k načrtu?

O sreči zamore govoriti vsaka gospodinja, ker se ji nudi prilika, da lahko pere z Radionom. Perilo se namoči preko noči v vodi in drugi dan se zamore med pripravljanjem zajutka v pol ure kuhajočem se Radionu oprati, da je belo kot sneg.

Vestnik „Svobode“.

Proslava 10letnice obstoja »Svobode« na Jesenicah.

Jesenjska podružnica »Svobode« bo slovesno proslavila dne 1. in 2. septembra t. l. 10letnico obstoja »Svobode« jesenjske podružnice. Sporedno proslave bo sledeče: V soboto, dne 1. septembra zvečer priredi umetniški prosvetni večer po sledečem sporedju: 1. Godba kovinarjev zaigra »Delavski pozdrav«. 2. Govornik, ki pojasni težkoče in delo podružnice. 3. Pevci zapoje »Internacionalo«. 4. Nastop telovadcev (ženski naraščaj). 5. Godba. 6. Deklamacija. 7. Nastop telovadcev (vaje gojenk). 8. Pevska točka. Kratak odmor. 9. Godba. 10. Nastop telovadcev (vaje članov v skupini). 11. Dramatizirana pesem. 12. Nastop telovadcev (vaje članic v skupini). 13. Pevci. 14. Živa simbolična slika. 15. Godba.

V nedeljo, 2. septembra, jutraj sprejem gostov na kolodvoru, pozdravni govor v Delavskem domu na Savi, eventualni sprejem in promena koncert koncert kovinarjev na vrtu Delavskega doma na Savi. Po kosilu ob 1. uri pop. kolesarska tekma, ob 3. uri javni telovadni nastop na vrtu Delavskega doma, po tel. nastopu nogometna tekma, koncert in prosta zabava.

Vse bližnje podružnice vabi prireditveni odbor jesenjske podružnice, da agiterajo med svojim članstvom za udeležbo. Vsi udeleženci se lahko poslužijo polovične vožnje in sicer se morajo poslužiti izletniškega vlaka.

Maribor.

Javen železničarski shod.

Ujedinjeni Savez železničarjev Jugoslavije, podružnica Maribor I.—III., sklicuje javen železničarski shod, ki se vrši v četrtek, dne 30. avgusta 1928 ob 7. uri zvečer v verandi pri Götzu z dnevnim redom: Volitve v bolniško blagajno za prometno osebo in slučajnosti. Soderugi, železničarji in volilci! Udeležite se tega shoda, v kolikor ste službe prosti, polnoštevilno. Slišali boste poročilo vaših zastopnikov v oblastnem odboru bol. blagajne v Ljubljani kakor tudi poročilo članov glavne skupščine. Pripeljte, tudi družine s seboj!

V petek, dne 31. t. m. se vrši ob osmi uri zvečer v Ljudskem domu sestanek onih reflektantov na stanovanju v delavski koloniji mestne občine, kateri so napravili prošnje potom našega tajništva, pa niso bili navzoči pri sestanku, ki se je vršil prošli četrtek.

Prometnih ovir imamo na mariborskih cestah in ulicah mnogo in celo takih, ki pri našem naraščajočem cestnem prometu celo resno ogrožajo življensko sigurnost. Nekatere so resnejšega značaja in se bodo le z večjimi denarnimi žrtvami občine dale odpraviti, nekatere bi se pa brez posebnih težav dale že sedaj odpraviti. Eno takih ovir tvori

Izlet v Graz.

(Konec.)

Tudi »Lunapark«, graški prater, je privabil mnogo izletnikov s svojimi drčami, vrtiljaki, gugalnicami in raznimi komedijantskimi barakami.

Prav nič se ne pozna Grazu, da mu je bil ob prevratu amputiran velik del njegovega zaledja in da ni več glavno mesto tiste Stajerske, kakor nekdanj. Kdor ga je poznal pred vojsko, bi ga skoraj ne spoznal več, tako se je razširil in moderniziral. Promet po ulicah je naravnost velikomesten. Če stojš na Jakominiplazu, se ti zdi kakor bi bil na Dunaju, na križišču pred opero. Posebno jugoslovni del mesta s svojimi monumentalnimi palačami in širokimi asfaltiranimi ulicami na značaj modernej velikomestne city. Desni breg Mure je pa več ali manj industrijska četrt z množico starih in novih tovarn. A tudi tu se nekdanje stare hiše vedno bolj umikajo velikim racionalnim zgradbam. V tem delu mesta, katerega glavno prometno žilo tvori dolga Annenstrasse, se nahaja tudi težišče delavskega gibanja.

Funkcijonarji našega »Detoljuba« so si ogledali tudi kolonijo graških »Kinderfreundov«, grad »Seidlerhof« in Andritz. Bivša stara graščina je prenovljena in urejena v dečji dom, kjer vodijo otroci sami, pod vodstvom starejših spdrugov, vso u pravo. Prava, idealna otročja republika. Koliko bi se lahko tu naučili!

Zvečer zopet v prenapolnjenih Julien-säle ljudska zabava s koncertom. Naša vrla železničarska godba, dasiravno že izmučena, je na zahtevo občinstva morala vedno znova nastopati in je žela za vsak komad obilo priznanja. »Frohsinn« in »Svoboda« sta bila zaporedoma izzvana k na-

hiša na oglu Tattenbachove in Vertrinske ulice, kjer se vrši najživahnejši avtomobilski promet, a je cesta široka komaj par metrov; potem podaljšanje Tattenbachove ulice do železniškega mosta. Na desnem bregu Drave nujno prosi Turkova hiša, da se jo odkupi in izravna Pobreška cesta. Pri vltodu na Ruško cesto stoji stara Schmirmaulova hišica s svojim oglom do polovice na cesti, da je že itak ozka cesta še bolj ozka. Tisto staro grobljo pri »Zlati hruški« zavzema polovico Ruške in Frankopanske ceste in bi bil že čas, da izgine s tistega ogla. Vzdolž Jančkovega vrta na Ruški cesti naj bi se griva odkopala in nadomestila s škarpo, da se cesta razširi in prepreči vedno blato. Hiša štev. 35 na Ruški cesti je pomaknjena v sredino že itak preozke ceste in bi tiste podrtje ne bilo prav nič škoda, če bi se odstranila. Enako tudi oni kos vrta, ki zožuje Dvořakovo cesto na oglu Frankopanske ulice.

Celje.

Nekaj o cenah življenskih potrebščin. Da so cene na celjskem trgu absolutno previsoke, smo že večkrat v našem listu pisali in socialistična delegacija v občinskem svetu je svojčas stavila predlog in zahtevala, da se morajo cene regulirati navzdol. Gospodje, ki so tistikrat na našo zahtevo cene kontrolirali, so prišli do zaključka, da cene odgovarjajo onim v drugih mestih in mirna Bosna. Delavski zastopnik v občinskem svetu je na dotični seji izjavil, da poročilo odseka ne odgovarja dejstvu in da bo o priliki ponovno zahteval regulacijo cen, posebno onih na zelenjadnem trgu, ki so pretirano visoke. Te dni smo namreč ugotovili slučaj, da je prekupčevalec kupil hruške od kmetice po 3 Din kilogram, par minut za tem pa jih je delavskim in uradničkim gospodinjam prodajal po 8 Din kilogram. Na take slučaje opozarjamo naše tržno nadzorstvo ter zahtevamo, da se izvede remedura. Ob tej priliki naj še omenimo cene kruhu, ki tudi ne odgovarjajo cenam drugod, kjer so krušne cene nižje ali kljub temu, da je bil kruh že prej cenejši nego v Celju. Skrajni čas je, da se gospodje na magistratu zganijo ter napravijo na celjskem trgu v tem oziru red in izvedejo regulacijo cen. To ni morda naša agitačna »kaprica«, kakor bi marsikdo rekel, pač pa je to splošna zahteva od strani konzumentov, posebno delavcev in uradnikov!

V nedeljo, dne 26. tm., je preminula v javni bolnici žena našega somišljenika sodr. Antona Conžeka. Stara je bila 43 let in mati šestero otrok. Otroci, ki so vsi še nedorasli, so zgubili nenadomestljivo mater, naš sodr. Conžek pa zvesto družico, ki mu je dolga leta stala ob strani ter ga zvesto spremljala skozi pustino današnjega življenja. N. v m. p.

Policijsko preiskavo je izvršilo vodstvo celjske policije v ponedeljek, dne 27. tm, ob 21. uri zvečer in sicer na lica mesta, na cesti pred gostilno »Wilson« v Gaberju o zadevi ovađenega napada, ki ga je izvršil skupljanski veliki župan, general Naumović na civiliste iz Gaberja. Priznati moramo, da se je preiskava vršila jako strogo in natančno. Zasllišanih je bilo mnogo prič, ki so vse morale, v vseh detaljih obrazložiti vsa dejanja, ki so jih videli in slišale v tej zadevi. Posamezne priče so morale celo ponavljati hojo, obrate itd., ki so jih izvršile ob priliki napada. Posamezna razdalja med enim in drugim dejanjem so se odmerila na korake natanko. Z eno besedo, preiskava je bila stroga in natančna. Dozdeva se nam pa,

stopu. Zlasti od »Svobode« in njenih slovenskih pesmi se občinstvo kar ni moglo ločiti; vedno znova so bili pozvani pevci in pevke na oder in od navdušenega občinstva obspini s cvetjem. To je bil pravi trijumf slovenske pesmi v internacionalnem Grazu.

Priprosti ženic poleg mene so tekle debele solze po velih licih. Vprašam jo zakaj plače? »Oh, gospod,« odgovori slovenski, »kako bi pa ne. Zdi se mi, da sem zopet v svojem ljubem Kranju, kjer sem doma. Koliko let že nisem slišala teh lepih pesmi: »Pozdravljam te gorenska stran« in »Nazaj v planinski raj«. Moji otroci so se razkropili za kruhom po vsem svetu: dve hčeri sta v Jugoslaviji, ena na Dunaju, en sin v Nemčiji, eden pa tu v Grazu, pri katerem živim sredi svojih vnukov. Pri teh pesmih mi je zopet stopil pred oči kosček moje mladosti in kdo ve, če bom še kdaj videla svoj Kranj.« — Življenje je neizprosno, meje s svojimi vizumi pa še bolj.

Malo pred polnočjo smo se začeli poslovljati. Predsednik »Südbahnunda«, s. Lukež, se nam je še zahvalil za obisk, nato nas je na nepregledna množica graških sodergov spremljala na kolodvor. Tu nas je čakalo polno socialističnih omladincev z rdečimi prapori, ki so se ravno pripeljali iz Leobna, kjer se je vršil velik kongresni izlet socialistične mladine. Tudi mnogo delavskih kolesarjev je bilo tu, ki so se vračali z dirkanja delavskih kolesarskih društev. Vseprek so nas pozdravljali: Freundschaft, Freundschaft! Odzdravljali smo: Družnost, Freundschaft!

Se dolgo so s perona mahali za našim vlakom.

Omeniti moramo, da nas carinske oblasti niso nadlegovale ne tja in ne nazaj.

„Izbrala sem“

pravi razumna Mica. „Med vsemi snubci fistega, ki mi je prinesel RADION. On misli na to, da sebi in meni olajša življenje, kot to dela RADION pri perilu. Z RADIONOM ni več mučnega pranja in mencanja, ker pere sam.“

Varuje perilo!

da je imela en nedostatek in sicer ta, da je pri preiskavi manjkal napadalec g. veliki župan s soprogo. Jako bi bili željni videti, ko bi bil tudi g. veliki župan pred zbrano javnostjo pokazal, kako je vihtel in opravljal svoje »junaštvo« z nabitim revolverjem in sabljo nad neoboroženimi civilisti.

Učenca je udaril z lesenim polenom po glavi g. Kahne, pek v Gaberju, in sicer s tako silo, da so očividci mislili, da mu jo na mestu razkolje. Človek bi skoraj ne verjel, da je mogoče, da se s človekom ravna slabše kakor z živino. Zakaj, kar je uganjal gosp. Kahne s svojim učencem na cesti ob Westnovi fabriki je škandalozno. Obrtne oblasti opozarjamo na to dejstvo in priporočamo, da o zadevi uvedejo preiskavo. Naravnost nečuveno je, če se mora na javni cesti gledati in biti priča surovemu postopanju mojstra napram učencu. Kaj šele mora tak učenec pretrpeti v pekarni, kjer ni očividcev.

Redni šolski pouk na mestni deški in dekliški šoli se prične v ponedeljek, dne 3. septembra.

V Ljudski kuhinji, katere je v Gaberju v gostilni Straus, ustanovi dobrodelno društvo »Ljudski dom«, obediše sedaj že nad 45 stalnih abonentov, večinoma seveda delavcev. Posebno v zadnjem času se je število abonentov vsled vsestranske obilne in okusne ter cene hrane zelo pomnožilo. Soderugom in čitateljem priporočamo, da se ugodnosti, ki jih nudi kuhinja vsakomur, brez razlike političnega prepričanja v obilni meri poslužijo. Čim več bo odjemalcev, tem boljša in obilnejša bo hrana in ugodnosti, ki jih nudi društvo. Toraj na agitacijo za pridobivanje še večjega števila abonentov.

Adaptacija stare okoliške šole v svrhu Delavske zbornice se bliža svojemu koncu. Poslopje, ki je bilo poprej, skoraj bi rekli strah svoje okolice, se je spremenilo v lepo in lično zgradbo, za katero bode celjsko delavstvo lahko Delavski zbornici prav hvaležno. Večji del prostorov preurejenega poslopja bo služilo v stanovanjske in socijalne svrhe. Med drugimi bo tamkaj nastanjen Ekspozitura Delavske zbornice in podružnica javne borze dela, nadalje bodo urejene dve sobe za prenočišča za potujoče brezposelne delavce in delavke. Zgradba bo vsebovala tudi lično dvorano za predavanja ter pisarniške oz. društvene lokale za posamezne pri Delavski zbornici registrirane organizacije. Povdarjati moramo, da je delo, ki ga je Delavska zbornica v Celju izvršila, vsega priznanja vredno.

Pravilnik o odpiranju in zapiranju trgovskih in drugih obratov je stopil z za-

četkom tega meseca v veljavo. Kakor smo informirani po zatrdilu priznanih varnostnih organov, še isti do danes niso sprejeli glede njega nikakih instrukcij in navodil. Posebno moramo to povdarjati glede nedeljskega počitka v trgovskih obratih v okolici Celja. Medtem, ko socialistična podjetja strogo izvajajo gorajni pravilnik, ga zasebni podjetniki na vseh koncih kršijo in prezirajo, pri tem po nadzorna oblast drži roke križem in pravi, da nima navodil. Nočemo biti pedantni, hočemo to, da se zakoni in uredbe, če so kot taki izdani, tudi vsestransko izvršujejo in upoštevajo pa če tudi je treba s kaznjijo.

Stavka v papirnici v Vevčah je v vrstah krščanskih socijalcev v Ljubljani zbudila strašno ogorčenje vsled »Dopisa iz delavskih krogov« v »Jutru« z dne 23. avg. Vsebine tega dopisa ne moremo odobravati, ker je jasno, da v času, ko se vrše pogajanja, tako pisanje more biti le v škodo delavstvu. Vendar nam ta dopis pove sledeče: Demokratije so se od klerikalcev, katerih obsek so krščanski socijalci, sila mnogo naučili. Med drugim tudi to, kako se v času stavke pade delavcem v hrbet ter se jim zada, če mogoče, smrtni sunek z nožem. Konstatiramo, da so čisto enako, raje še podležje, nastopili klerikalci proti stavki naših kovinarjev v Kamniku, ko so jo v »Slovenecu« oglašali kot — politično, dasi je, bilo to očitna laž. Priporočamo obojim, da se poboljšajo, kajti boj za izboljšanje položaja proletarijata ne more biti niti klerikalen niti demokratski, ampak samo razredni.

Konstatiramo, da je »Slovenec« v preteklem tednu v dopisu iz Trbovelj javno priznal, da so klerikalci za odpravo nedeljskega počitka v Trbovljah. Izgovarja se, da minister Gosar ni kriv, ker je to napisal v uredbi, ampak bivši minister Kukovec. Vprašamo privatne nameščence in trgovske sotrudnike, kako jim ugaja ta reakcionarnost glavnega glasila klerikalne stranke? Krščanski socijalisti, na plan, pokažite tu svoj »krščanski socijalizem« in »razrednost«!

Avtobus-promet v Ljubljani. Mestna občina je dobila koncesijo za avtobus-promet v Ljubljani. »Jutro« piše, da je šel »pogledat« avtomobile za mestno občino g. podžupan, oblastni odbornik in vpokojeni profesor g. Jarc. Ali je profesor strokovnjak za avtomobile, »Jutro« ne pove.

Vprašanje najemnin v občinskih hišah mestne občine ljubljanske je poglavje, o katerem se da pisati. Vendar je nujno potrebno, da občina objavi: kdo stanuje v

teh hišah, kakšne dohodke ima in koliko najemnine plačuje. — Za koalicijsko klerodemokratov na rotovžu bi bile te številke porazne, ker kdor ima denar, lahko plača tudi drugo stanovanje.

Zagorje ob Savi.

Iz seje občinskega odbora. V soboto, dne 22. t., se je vršila prva seja novoizvoljenega občinskega odbora v Zagorju, o kateri sta prinesla »Jutro« in »Slovenec« vsak po svoje strankarsko in demagoško pobarvano poročilo. Na seji se je razpravljalo tudi o podpori stavkajočim steklarjem. Vložene so bile dve vloge in sicer ena od dekalistov brez navedbe zneska, moja osebna vloga pa z zneskom Din 4000. Pri občinski seji pa, sem jaz moj predlog utemeljeval in rekel, da sem predlagal samo Din 4000 zato, ker so fondi za nepredvidene izdatke izčrpani, da pa naj se izplača Din 4000 takoj, finančni odbor pa naj pooblasti, da če najde sredstva, naj naknadno izplača še Din 6000. Toraj skupaj Din 10.000. Dekalisti so pri tem predlagali, da naj se izplača takoj Din 10.000. Ker pa občinska blagajna ni imela več gotovine kakor okrog Din 5000, celih pet dni ni mogla izplačati omenjenega zneska. Moj predlog je bil realen in takoj izvršljiv. Naknadno pa bi — ker sem sam v finančnem odboru — in tudi en član dekalistov — gotovo dosegla izplačilo še ostalih Din 6000 in ne bi bilo treba iskati milosti pri klerikalcih, da sedaj to podpora demagoško izrabljajo v svoje namene. Najostudnejše pa je bilo to, da so dekalisti pred sejo prosili klerikalce, da jih podpirajo v tem, da se jim nakloni omenjeni znesek. Zato pa so glasovali pri volitvi šolskega odbora kar za tri klerikalce in enega socialista. Da bi potem prvič lahko socialistom očitali, da delajo skupno s klerikalci, ko bi bil med štirimi izvoljenimi samo eden socialist in trije klerikalci in da bi potem delali socialisti odgovornega za klerikalne sklepe. Seveda se jim to ni posrečilo, ker je socialist odklonil izvolitev, za katero so glasovali samo dekalisti in klerikalci. Poročilo v meščanskih listih je tako, da bi navaden delavec moral pač misliti, da so meščanski krogi stavkajočim bolj naklonjeni, kakor jaz ali pa drugi socialisti. Konzumno društvo je vsem svojim stavkajočim članom brez vsake prošnje dalo podporo v isti višini kakor jo bodo do-

bili vsi stavkajoči od občine, poleg tega pa jim daje ves čas blago na kredit, med tem ko jim širokoustni klerikalci iz svojega žepa ali iz svojih zavodov niso še dosedaj nič dali. Za objavo tega poročila prosim podpisani radi tega, ker baje tudi nekateri delavci v Hrastniku in v Ljubljani mislijo, da je poročilo meščanskih listov resnično, mesto da bi iz izkušnje vedeli, da meščanski listi niso nikoli hvalili socialistov, saj celo socialisti v Zagorju nasedajo takim poročilom, ki bi vendar morali poznati klerikalce. — Zagorje, 24. VIII. 1928. Melhijor Čobal.

Ptuj.

Jesensko vpisovanje učencev v vse razrede deške meščanske šole se bo vršilo od 30. avgusta do 3. septembra od 8. do 12. ure v ravnateljevi pisarni (Panonska ulica 5, I.). V I. razred se sprejmejo učenci, ki so dovršili 4. šolsko leto na osnovni šoli z dobrim uspehom. Ti učenci naj prihajajo k vpisovanju v spremstvu staršev in naj prinesejo s seboj: 1. izpričevalo ljudske šole odn. izkaz o napredku; 2. izpisek iz krstne knjige. Po naredbi št. 185 Urad. l. od 11. 8. 1928 mora plačati vsak učenec, ki se vpiše v katerikoli razred, 20 Din naprej za »Fond za zdravstveno zaščito dece«. Roditelji, ki iščejo za svoje sinove, t. j. učence deške meščanske šole dijaških stanovanj s popolno preskrbo, se morajo tozadevno informirati pri ravnateljstvu, ki vodi evidenco o primernih in priporočljivih dijaških stanovanjih. Ponavljalni izpiti se bodo vršili 28. in 29. avgusta.

Dravograd.

Preteklo nedeljo se je vršil pri nas nepričakovano dobro obiskani shod, kateremu je predsedoval s. Pezdir, poročal pa s. Petejan, kateri je v daljšem govoru pojasnjeval sedanji politični položaj v državi. Pojasnil je razne politične dogodke v Nar. skupščini in izven nje, kakor tudi stališče, katero je socialistična stranka zavzela napram tem dogodkom. Govoril je o položaju delavstva v državi, katero je popolnoma zapuščeno in izročeno kapitalističnim izkoriščevalcem. Razkričjal je postopanje režima napram železničarjem in drugim državnim uslužbencem, katerih pravice se dan za dnevom tepta. Po končanem govoru s. Petejana, katerega izvajanja so navzoči z odobravanjem vzeli na znanje, je dobil besedo Zvonimir Bernot, ki je iz Ljubljane prišel na shod, da brani svojo zadnjo postojanko. On je najprej izjavil, da se z izvajanjem s. Petejana popolnoma strinja. Nato je govoril o po-

BENZIT-NADMILO

raztaplja vse vrste nesnage na kemičen način ter varuje Vaše perilo.

Ako ste samo enkrat videli, kako hitro se da odstraniti z malo Benzit-Nadmila madež iz obleke — boste popolnoma razumeli, da razstopi Benzit-Nadmiło tudi mastne ostanke nesnage iz perila, ki ostane pri uporabi navadnega mila vedno v perilu ter postane vsled beljenja samo neviden. V bodoče perite samo z Benzit-Nadmiłom! To miło raztopi vse vrste nesnage ter vse ostanke madežev odstranjuje in varuje perilo.

1 ZAVOJ BENZIT 5 DINARJEV.

Benzit Nadmiło

z dvojnim učinkom

Tvornice Zlatorog, Maribor

trebi organizacije in priporočal delavcem, da naj si ustanove organizacijo, katero si žele — Bernotovo ali Petejanovo. Slednjič se je spustil na staro polje progresivnega duha, ki je bil povod razcepa stranke. Očital nam je Kristana, ki ni hotel progresivnega davka, Golonha, ki tudi ni

hotel plačevati poslanskega davka itd. S. Petejan je na Bernotova izvajanja še na kratko reagiral ter ugotovil, da je s. Goluh svoje prispevke mariborski organizaciji redno plačeval ter da razcepa stranke ni bil kriv progresivni davek, temveč Bernotova ozkosrčna in sektaška politika, ki je celo mariborsko okrožje izključila iz stranke. Da so Mariborčani imeli prav, dokazuje to, da v celem mariborskem okraju nima Bernotova stranka niti ene organizacije. — Ko se ni nihče javil k besedi, je predsednik zaključil shod, ki je jasno pokazal, da se je tudi proletarijat v Dravogradu pričel buditi in zanimati ter je pričakovati, da bo v najkrajšem času tudi tu nastala dobra postojanka socialistične stranke. Delavstvo je sito sektaštva, ki je prineslo delavstvu Slovenije toliko zla; ono hoče enotno socialistično stranko, ki bo sposobna braniti njihove interese.

Guštanj.

Javen političen shod Soc. stranke se je vršil pri nas 15. tm., ki je bil precej dobro obiskan. Predsednik je shod odprl ter pozdravil navzoče ter nato predal besedo referentu s. Erženu iz Maribora, kateri je obširno razložil intrigantstvo tuk. klerikalcev proti županu s. Juhu, kar je delavstvo energično obsojalo ter si bo vse to dobro zapomnilo, zlasti pa to, da se tuk. režimski eksponenti postavljajo v službo tajnih špičeljev. Orisal je tudi gospodarski in političen položaj naše države. Povedal je, kaj so po prevratu vse proklamirale meščanske stranke in koliko storile za del. ljudstvo, ki je prejelo od vsake nove vlade nove udarce. Zato je apeliral na delavstvo, da se organizira v socialistični stranki, ker bo to najboljši protest proti režimu in njegovim intrigantom.

RESTAVRACIJA BAVARSKI DVOR LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA ŠT. 31

priporoča se za obilen obisk.

Točijo se prvovrstna dalmatinska, štajerska in dolenska vina po najnižjih cenah. * Mrzla in topla jedila ob vsakem času.

Vsaki dan sveže pivo v sodčkih!

JOSIP MLINARIČ

priporočam svojo bogato zalogo
galanterije, specerije, hišnih
in kuhinjskih potrebščin.

Maribor, Glavni trg št. 17.

Elektrotehnična delavnica

PRATTES & TRABI,

Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerno cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Creppe de Chine

in foular svile od 58 Din naprej kakor tudi vsakovrstne druge svile v bogati zalogi po najnižjih cenah pri J. Trpinu, Maribor, Glavni trg 17.

Enkratna ponudba.

Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za Radlowelt, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radio-technisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastoj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šiling) za pošto in zavojnino.

Drahtstiften mojstra

kateri se eventuelno razume tudi o izdelavi žeblijev za čevlje (Schuhnägel) in taks-žeblijev se takoj sprejme. — Ponudbe pod P-1107 na Interklam d. d. Zagreb, Moravska ulica 28.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d. Maribor, Sodna ulica št. 20

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898

MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38

Telefon 324

Prodajalne v Slomškovi ulici št. 2 in na Glavnemu trgu št. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni težji. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.